

Contrat de quartier durable 'Jacquet'
Duurzaam Wijkcontract 'Jacquet'
Commission de quartier n°1 – Wijkcommissie nr. 1
Procès-verbal – Notulen

16.03.21

De eerste wijkcommissie van het Duurzaam Wijkcontract (DWC) 'Jacquet' vindt plaats op dinsdag 16 maart 2021 om 18 u. Wegens de gezondheidscrisis veroorzaakt door de Covid-19-pandemie, verloopt heel de vergadering via videoconferentie. Hier volgt de lijst van de deelnemers en hun respectievelijke rol:

Khalil AOUSTI (gemeente – <i>1ste schepen</i>)	Tatiana RUMIANTSEVA (vereniging)
Julien RAUDE (gemeente – <i>projectleider</i>)	Dieter TRUYEN (vereniging)
Anne TYSSAEN (gemeente – <i>plaatsvervanger</i>)	Véronique CAPELLE (vereniging – <i>plaatsvervanger</i>)
Aurélie MISPELTER (gemeente – <i>plaatsvervanger</i>)	Félicien DUFOOR (Netwerk Habitat – <i>plaatsvervanger</i>)
Natacha WYNS (gemeente – <i>dir. Openbare Werken</i>)	Dirk LAGAST (OCMW)
Moulay Brahim EL KAF (gemeente – <i>plaatsvervanger</i>)	Gilles Lenaerts (Lokale missie)
Karima SAIDA (gemeente – <i>plaatsvervanger</i>)	Elodie CUGNON (Brussels Hoofdstedelijk Gewest)
Zinev AZMANI MATAR (gemeente – <i>plaatsvervanger</i>)	Cindy VANDEWEYER (VGC)
Hubert DEMAN (inwoner)	Lies VAN OVERSCHEE (VGC – <i>plaatsvervanger</i>)
Martin LENG (inwoner)	Antoine CRAHAY (CityTools)
Roger PANNEELS (inwoner)	Romain BALZA (CityTools)
Catherine DEPRESZ (inwoonster)	Anne-Sophie VANHELDER (CityTools)
Benjamin WERY (inwoner)	Mélanie VESTERS (BRAT)
Kaoutar QABIL (inwoonster)	Laila EL MAKHOKHI (CityTools)
Rozina SPINNOY (inwoonster)	Carlo OBINU (Gemeente Sint-Jans-Molenbeek – <i>waarnemer</i>)
Birte SCHORPION (inwoonster)	Kätti ROB (Perspective Brussels – <i>waarneemster</i>)
Krishna DE SCHUTTER (inwoner – <i>plaatsvervanger</i>)	Anna BOUTEILLER (Urban Brussels – <i>waarneemster</i>)

De heer Aouasti leidt de eerste wijkcommissie van het Duurzaam Wijkcontract 'Jacquet' in en heet alle deelnemers hartelijk welkom.

Mevrouw Wyns neemt het woord van hem over met de presentatie die werd voorbereid door de gemeente Koekelberg. Nadat de agenda is doorgenomen en eens het huishoudelijk reglement goedgekeurd is, krijgt elke deelnemer het woord om zichzelf kort voor te stellen. Mevrouw Wyns gaat dan voort met de eigenlijke presentatie. Die heeft tot doel het DWC opnieuw in zijn context te plaatsen met vermelding van de doelstellingen, de werking en de hoofdspelers ervan, alsook de aangewende middelen.

Eens alle aspecten de revue gepasseerd zijn, krijgt onderzoeksbureau CityTools het woord voor het vervolg van de presentatie.

De heer Crahay, bestuurder van het onderzoeksbureau, neemt het woord. Hij herinnert de deelnemers eraan dat zijn team er heel blij mee is te kunnen werken aan deze wijk, ook al is hun kennis van de situatie van de wijk op dit ogenblik nog relatief klein, aangezien ze kort geleden met hun analyse begonnen zijn. De heer Crahay presenteert de voortgang van het werk en in aanvulling daarop kondigt hij aan dat deze BC een kans zal zijn om veel over te laten aan de deelname van al haar leden, van wie de meesten de wijk goed kennen. Daarom worden er tijdens het tweede deel van de vergadering virtuele chatrooms gemaakt om plaats te maken voor discussie en uitwisseling (in de vorm van thematische subgroepen). De eerste groep zal gewijd zijn aan de kwestie van bebouwing, woningen en uitrusting. De tweede zal gericht zijn op de kwesties van het sociale en economische leven in de wijk. Ten slotte zal de laatste groep zich concentreren op de thema's openbare ruimte, milieu en mobiliteit.

Na deze inleiding is het woord aan de heer Balza, architect van het onderzoeksbureau CityTools. Hij begint met het in grote lijnen herhalen van de eigenheden van een wijkcontract, meer bepaald van het DWC 'Jacquet', maar dan wel zonder erover uit te wijden, omdat die aspecten even daarvoor al aan bod kwamen in de presentatie van de gemeente Koekelberg. De heer Balza neemt echter de tijd om duidelijk de planning van het DWC uit te leggen. Het heeft een looptijd van zes jaar, met daarnaast een jaar 'nul' voor onderzoek en programmering (waarin we ons nu bevinden). De gedetailleerde planning vindt u op pagina zeven van de presentatie die werd gegeven door CityTools.

Vervolgens heeft hij het over de door het onderzoeksbureau gebruikte werkmethode.

Het doel waarnaar gestreefd wordt, is het vermenigvuldigen van de momenten van interactie met de inwoners en de gebruikers van de wijk. Daartoe worden er per team verschillende tools gebruikt (in overeenstemming met de geldende gezondheidsmaatregelen), zoals bijvoorbeeld bilaterale ontmoetingen met vertegenwoordigers van wijkverenigingen, interviews, workshops (ateliers waar er wordt samengewerkt), een ideeënbus, het opzetten van een wijkantenne (een informatiepunt gelegen in het hart van de wijk). Vanaf 22 maart zal er ook een online enquête beschikbaar zijn op de gemeentelijke website, dit om de meningen van zoveel mogelijk mensen te verzamelen. Ten slotte zal er een team worden ingezet rond

een reeks sociologische enquêtes in de wijk, om zicht te krijgen op de realiteit in het veld; d.w.z. op de werkelijkheid ter plaatse.

Hier volgen de eerste pistes voor reflectie over en analyse van deze diagnose (waaraan nog hard moet worden gewerkt):

- Geschiedenis van de wijk (meer bepaald met behulp van oude kaarten)
- Precieze lokalisatie ofte plaatsbepaling van de sector
- Sociaal-economische analyse
- Kenmerken van de bevolking
- Ecologisch netwerk en groene ruimten
- Dichtheid en kwaliteit van de bebouwing

De heer Balza eindigt zijn presentatie met vermelding van een vermoedelijke datum waarop BC 2 zal worden georganiseerd, namelijk in de loop van april.

Dan zal het tijd zijn om de prioriteiten van de wijk of de wijk te stellen op basis van discussies met al haar leden.

De deelnemers worden nu naar de subgroepen gestuurd voor thematische discussies waarbij iedereen de kans heeft om zijn mening en zijn gevoelens te uiten over de sterke en zwakke punten van de wijk. Hier volgt een verslag daarover per subgroep:

Bebouwing, woningen en uitrusting:

De discussie wordt hier geleid door de heer Aouasti, die verantwoordelijk is voor het geven van het woord aan de deelnemers.

Het onderzoeksbureau begint de discussie met een vermelding van de ordonnantie van de Regering betreffende de DWC's. Die voorziet namelijk in het creëren van woningen en in het creëren van een structuur voor kinderopvang. De ordonnantie bepaalt ook dat de gemeente via het DWC werkt aan gebouwen/terreinen waarop zij een zakelijk recht heeft.

Nu is het woord aan de andere deelnemers voor een gedachtewisseling over de visie van de wijk met betrekking tot het thema in kwestie. Hier volgen de bevindingen die naar voren gebracht werden:

- De jongeren: gezien het grote aandeel van de jongeren in de wijkbevolking (één inwoner op 3 is jonger dan 17 jaar), zijn de behoeften aan aangepaste infrastructuur groot. Daarmee bedoelen we culturele en sportieve infrastructuur. Er wordt ook een behoefte vastgesteld aan sportzones buiten, alsook aan een jeugdhuis of sociaal huis, dat een hele reeks dynamische activiteiten zou kunnen ondersteunen. Er wordt ook een vaststelling gedaan: de jonge meisjes uit de wijk worden te vaak vergeten in het denkproces.
- Het plaatsgebrek: De discussie is ook gericht op het plaatsgebrek in de wijk. Gezien haar grote dichtheid (ongeveer 25.000 inwoners/km²), zijn er weinig ruimten die nog

vrij en open zijn. De behoefte aan luchtige ruimten en aan eilanden van frisheid is dus reëel.

- De woningen: Dit is één van de kernpunten van het DWC. Een deelnemer uit zijn mening. Volgens hem zouden de inspanningen moeten worden toegespitst op het creëren van open ruimten in de wijk, en niet op het creëren van woningen, zoals gewoonlijk het geval is in het beleid van DWC's. Volgens hem is de wijk Jacquet al heel dichtbebouwd, en er moet geen prioriteit worden gegeven aan het optrekken van nieuwe gebouwen.

In aansluiting op deze interventie nemen het Gewest en het onderzoeksbureau het woord, en ze wijzen erop dat het creëren van woningen in het kader van de DWC's een sterk punt is van beleid voor stedelijke herwaardering. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is het aandeel van nieuwkomers nog steeds grotendeels positief en het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (BISA) gaat uit van de komst van zowat 150.000 nieuwe Brusselaars in de komende 30 jaar. Dit beleid voor het creëren van nieuwe woningen is overigens niet onverenigbaar met de nagestreefde verbetering van de leefomgeving, dit ook, door het beleid voor stedelijke herwaardering. Stedelijke dichtheid is inherent aan het stadsleven. Ze is niet onverenigbaar met een aangename leefomgeving en kan in overeenstemming zijn met de behoefte van de inwoners. Het is echter duidelijk dat dit beleid voor het creëren van woningen vergezeld moet gaan van een echte reflectie over groene en open ruimten.

De deelnemers verduidelijken dan dat de vraag naar woningen in de wijk voornamelijk betaalbare woningen betreft. Het onderzoeksbureau wijst erop dat, volgens de ordonnantie van de DWC's en artikel 2 van hoofdstuk 2 van het besluit van november 2016, het wel degelijk dit doel is dat wordt nagestreefd door middel van het beleid voor stadsvernieuwing. Andersoortige projecten zijn mogelijk en daarmee kunnen er conventionele of semi-sociale woningen gecreëerd worden, maar dergelijke projecten worden zelden geïmplementeerd, gezien de moeilijkheden bij het opzetten ervan. De DWC's voorzien daarom voornamelijk in huisvesting van het sociale type of iets dergelijks.

Dan wordt er gevraagd naar het aantal woningen dat in het kader van het DWC moet worden gecreëerd.

Het onderzoeksbureau wijst erop dat het aantal te bouwen woningen niet meer wordt opgelegd in het basisprogramma van een DWC. Het creëren of het renoveren van woningen gebeurt naargelang van de budgettaire mogelijkheden en de kansen die men bij de diagnose heeft kunnen vaststellen op het gebied van grondbezit.

Ten slotte leggen de deelnemers het accent op de behoefte van de wijk aan grote woningen.

Het onderzoeksbureau wijst erop dat er met dit criterium rekening wordt gehouden in het kader van het creëren van nieuwe woningen in de wijk. In werkelijkheid wordt dit

tekort vastgesteld in heel de ZSH (Zone voor Stedelijke Herwaardering), zone waarin de wijk 'Jacquet' zich bevindt. De moeilijkheid blijft zitten in het geven van prioriteit, ofwel aan het aantal gecreëerde woningen (dus aan het hebben van meer kleine woningen), ofwel aan de grootte van de gecreëerde woningen en aan het zichzelf toestaan er minder te creëren. Keuzes zullen onvermijdelijk zijn wat dit betreft wanneer de zaken concreter worden.

- Het kinderdagverblijf: De deelnemers aan de workshop reageren op de verplichting tot het creëren van een structuur voor kinderopvang. Sommigen vinden dat het aanbod, met 3 bestaande structuren in de wijk, vrij groot is (kinderdagverblijven Pilouk, Tilapin en Bonhommet).

Het onderzoeksbureau wijst erop dat het aanbod inderdaad groter is dan in andere wijken van de ZSH, maar dat het onvoldoende blijft, omdat er, over heel de zone ofte perimeter, 0,4 plaatsen in een kinderdagverblijf zijn voor 1 aanvraag volgens cijfers uit 2018 (Monitoring van de Wijken).

Ten slotte wordt de subgroep bij wijze van besluit er nog eens aan herinnerd dat andere tools voor stadsvernieuwing actief zijn in de wijk en aan de grens van de wijk, zoals het DWC 'Zwarte Vijvers' in Sint-Jans-Molenbeek, alsook het stadsvernieuwingscontract (SVC) nr. 6 'Autour de Simonis' (Rond Simonis), waarvan de perimeter die van het DWC omvat. Al deze tools moeten gecoördineerd worden om zo doeltreffend mogelijk te zijn.

Daarom moet iedereen (onderzoeksbureau, gemeente, Gewest, lokale vzw's, inwoners) ervoor zorgen dat deze verschillende programma's voor stadsvernieuwing goed gebruikt worden, vooral voor de inwoners en naargelang van hun behoeften.

Sociaal-economisch leven:

Ook hier worden vooral de deelnemers-commissieleden aan het woord gelaten. De discussie in deze subgroep gaat over de bestaande faciliteiten in de wijk op het gebied van wijkinfrastructuren en handelszaken, alsook over meer sociale aspecten. De discussie is verdeeld in verschillende subdelen:

- De bestaande verenigingen en infrastructuren: De deelnemers halen het feit aan dat er een voldoende aantal wijkinfrastructuren bestaat, maar dat er onvoldoende activiteiten zijn die er zouden kunnen worden ontwikkeld. De wijk telt meer bepaald de BBJA (Brussels Brazilian Jujitsu Academy), die, naast het aanbieden van sportieve activiteiten, een rol speelt bij het samenbrengen van jongeren in de wijk. Andere interessante infrastructuren moeten worden meegeteld, zoals toneelzaal CADOL, sportcentrum Victoria en de vereniging Mosaïc (waarvan de structuur verzwakt is).
- De handelszaken: De door de deelnemers geformuleerde vaststelling is dat het aanbod aan handelszaken in de wijk 'Jacquet'. Men ziet inderdaad veel snackbars en levensmiddelenwinkels, wat een geheel vormt dat niet erg gevarieerd is. Bovendien

zijn deze activiteiten niet bevorderlijk voor het scheppen van werkgelegenheid. Een andere opmerking betreft het feit dat de handelszaken geconcentreerd zijn in de omgeving van de Gentsesteenweg, terwijl de rest van de wijk er wat verlaten bij ligt. De geringe verscheidenheid in handelszaken kan worden verklaard door de geringe koopkracht van de wijkbewoners, volgens een marketingonderzoek dat werd uitgevoerd van 2004 tot 2007.

- De alfabetiseringsgraad: De vaststelling is duidelijk voor de deelnemers: bijna 35% van de wijkbewoners is niet in België geboren. Dit leidt tot problemen van re-integratie, zowel op professioneel als op sociaal vlak (taalbarrière). Gezien deze problemen is de behoefte aan computerlessen, aan opleidingen en aan alfabetiseringscursussen groot. Sommige verenigingen in de omgeving proberen het probleem aan te pakken (zoals het Maison en Couleurs en instituut Machtens), maar de inspanningen zijn over het algemeen ontoereikend.
- De tekorten en de behoeften: In het algemeen heeft de 'Jacquet'-wijk ofte wijk behoefte aan een gemeenschapscentrum dat open is voor iedereen. Dit centrum zou een plaats van uitwisseling en van herwaardering van de bestaande dynamieken zijn. Momenteel helpt de gezondheids crisis deze initiatieven helaas niet om zich te ontwikkelen. De deelnemers leggen ook het accent op het feit van het uitbreiden van het sociaal-culturele aanbod. Naast het creëren van sportgebieden er is een reële behoefte aan diversificatie van activiteiten om de wijkbewoners samen te brengen.

Openbare ruimte, milieu en mobiliteit:

In deze groep is het de heer Crahay die de discussie leidt. Hij maakt ruimte voor de deelnemers, zodat zij nogmaals hun vaststellingen kunnen meedelen met betrekking tot het thema.

- Toegankelijkheid: Een positief punt is dat de wijk heel goed bereikbaar is met het openbaar vervoer, met overal metrostations, alsook buslijnen. Er moet echter veel aandacht worden besteed aan de toegankelijkheid voor PBM (personen met beperkte mobiliteit) in de wijk. Te weinig accommodaties zijn geschikt voor deze mensen. Het transitverkeer wordt als een negatief punt aangemerkt, in het bijzonder in de Jean Jacquetstraat en op de Gentsesteenweg. Verder wordt er gewezen op het gebrek aan verkeersveiligheid in de Jean Jacquetstraat met onaangepaste snelheden en dito gedrag van automobilisten. Ook het parkeren van auto's is een aandachtspunt met veel professionele voertuigen en bestelwagens die in de straat geparkeerd staan. Er is ook een gebrek aan fietsenstallingen in de buurt. Het voorstel voor een fietspad op Lijn 28 wordt genoemd als positief voor de buurt, maar men zou het fietspad goed moeten laten aansluiten op de dwarsstraten, meer bepaald op de Neepstraat.

- Groene ruimten: Dat is één van de centrale punten van de discussie. Volgens de mening van de meerderheid van de deelnemers heeft de wijk een gebrek aan groene ruimten (enorm veel bebouwing en dichtheid). Veel percelen zijn niet bebouwd, en sommige daarvan bieden de mogelijkheid tot planten van 'pocket-parks'. Er moet ook bijzondere aandacht worden besteed aan het groener maken van de straten. Te veel openbare wegen zijn nog sterk gemineraliseerd. Zo telt de Jean Jacquetstraat (de belangrijkste weg van de wijk) bijvoorbeeld bijna geen plantenleven (bomen, plantenbakken enz.). Op het Victoriapark na ziet men heel weinig toegankelijke en kwaliteitsvolle groene ruimten.
- Openbare ruimte: Nogmaals leggen de deelnemers de nadruk op het belang van het voorzien in meer zones voor sport- en buitenactiviteiten (de jongeren vervelen zich). Naast de buitenruimten legt één deelnemer ook de nadruk op de behoefte aan ontmoetingsruimten binnen (een indoor speelparadijs bijvoorbeeld). Het belang van een openbare ruimte die inclusief is, d.w.z. die niemand uitsluit, wordt door een deelnemer benadrukt, meer bepaald ten opzichte van publieksgroepen die er zich daar ongemakkelijk kunnen voelen (bijvoorbeeld jongeren die er hun plaats niet kunnen vinden, of ouderen en vrouwen die zich daar onveilig kunnen voelen).

Eens de discussies afgerond zijn, worden alle deelnemers teruggebracht naar de belangrijkste discussiezaal. De heer Aouasti sluit de vergadering met een dankwoord aan elk van de aanwezige leden voor zijn/haar beschikbaarheid en zijn/haar toewijding. Hiermee is de eerste Wijkcommissie van het DWC 'Jacquet' gesloten.